

Bygdegårdarnas Riksförbund

REMISSVAR

2024-11-29

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och
vuxenutbildningsenheten

Diarienummer: U2024/01680

Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildning i en ny tid SOU 2024:42

Bygdegårdarnas Riksförbund är Sveriges största organisation för allmänna samlingslokaler – öppna för alla med en demokratisk värdegrund. Vid senaste årsskiftet var 1 469 föreningar anslutna till riksförbundet, absoluta merparten utgörs av ideella föreningar. Bygdegårdsrörelsen har drygt 208 000 medlemmar. Bygdegården är en allmän samlingslokal för möten, fest, kultur, samtal och folkbildning.

Bygdegårdarna är särskilt viktiga på Sveriges landsbygder och på orter som saknar städernas infrastruktur. Landsbygdsperspektivet och vikten av att folkbildning kan erbjudas i hela landet ligger oss därför särskilt varmt om hjärtat.

Bygdegårdarnas Riksförbunds remissvar behandlar i huvudsak ny målstruktur för folkbildningspolitiken, förslaget till övergripande mål och förslaget till delmål samt utredningens förslag att självförvaltningsmodellen behålls. Bygdegårdarnas Riksförbunds remissvar behandlar även förslagen avseende utvärderingsuppdrag till Myndigheten för kulturanalys och IFAU samt förslaget om demokrativillkor.

Sammanfattning

Bygdegårdarnas Riksförbund ser att betänkandet Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42) är gedigen och utgör en bra kunskapsbas.

Bygdegårdarnas Riksförbund ställer sig bakom förslaget om en ny målstruktur för folkbildningspolitiken och förslag till nytt mål för folkbildningspolitiken, men att det senare får ett tillägg som mer pekar i riktning mot individens egen kunskaps- och livsresa. Förslagen till delmål är bra men föreslår bland annat ytterligare ett delmål som tar tillvara och lyfter fram det demokratiskapande som folkbildningen står för. Bifall även till utredningens förslag avseende syfte, bibehållen självförvaltningsmodell, förslagen struktur för uppföljning och utvärdering samt inrättandet av ett demokrativillkor.

12.3.1 Förslag till ny målstruktur för folkbildningspolitiken

Utredningen föreslår en ny målstruktur för folkbildningspolitiken. Förslaget innebär ett övergripande mål för folkbildningspolitiken och fyra delmål. Precis som konstaterats innebär nuvarande ordning att uppföljningen sker främst gentemot nuvarande fyra syften med statsbidraget och inte det folkbildningspolitiska målet. Den risk som vi ser framför oss med utredningens förslag är möjligen att styrningen av folkbildningen indirekt kommer att stärkas ytterligare och därmed tar steg från devisen att folkbildningen ska vara fri och frivillig och uppstå underifrån.

12.3.2 Förslag på nytt övergripande mål för folkbildningspolitiken

Utredningens förslag är att det nya övergripande målet för folkbildningspolitiken ska vara höjd utbildningsnivå, höjd bildningsnivå och ökad delaktighet i samhället. Vi konstaterar att utredningen föreslår ett mål som är betydligt mer samhällsrelaterat, medan nuvarande mål "Målet är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället" mer pekar i riktning mot individens egen kunskaps- och livsresa.

Bygdegårdarnas Riksförbund ställer sig delvis bakom förslaget, men föreslår ett tillägg om en mening som mer pekar mot individens egna kunskaps- och livsresa: Alla ska ha möjlighet att delta i folkbildningens demokratiskapande.

12.3.3 Förslag på nya delmål för folkbildningspolitiken

Utredningen föreslår fyra delmål som knyter an till det föreslagna folkbildningspolitiska målet. Utredningen uttrycker att det inte är utredningens mening att varje enskild verksamhet måste omfatta alla delmål, vilket är viktigt.

Vad gäller de föreslagna delmålen föreslår vi vissa ändringar:

Bygdegårdarnas Riksförbund förslag delmål 3: "Att människor får möjlighet till livslångt lärande och får möjlighet till att gå vidare i arbetsliv och studier". Vi föreslår att begreppet livslångt lärande används istället för "nya och återkommande".

Bygdegårdarnas Riksförbund förslag delmål 4: "Att folkbildningens verksamhet bidrar till sammanhållning och gemenskap och att personer med olika bakgrund och förutsättningar möts i folkbildande sammanhang." Vi föreslår alltså att texten kortas ned något och därigenom blir tydligare.

Bygdegårdarnas Riksförbund föreslår även ett femte delmål:

Bygdegårdarnas Riksförbund förslag delmål 5: "Att människor genom deltagande i folkbildningen är aktiva deltagare och medskapare i det demokratiska arbetet." Bygdegårdarnas Riksförbund föreslår alltså ett delmål som tar tillvara och lyfter fram det demokratiskapande som folkbildningen står för. Detta då nuvarande syfte om demokrati inte återfinns i utredningens föreslagna delmål.

12.3.4 Förslag på nytt syfte med statsbidraget till folkbildningen

Utredningens förslag är att syftet tydliggörs till att säkerställa finansieringen av en infrastruktur för folkbildning i hela landet för att på så sätt främja det övergripande målet för folkbildningspolitiken.

Bygdegårdarnas Riksförbund ser att det är logiskt att syftet med statens finansiering är att hålla en infrastruktur i hela landet, men ser inte att meningen är fullständig då den enbart är geografisk.

Bygdegårdarnas Riksförbunds förslag till syfte: Syftet med statsbidraget är att säkerställa finansiering av en mångfacetterad och kvalitativ infrastruktur för folkbildning i hela landet för att på så sätt främja det övergripande målet för folkbildningspolitiken.

14.3 Utredningen föreslår att självförvaltningsmodellen behålls

Utredningens förslag är att Folkbildningsrådet och SISU Idrottsutbildarna ska fortsatt fördela statsbidraget till folkbildningen i myndighets ställe.

Bygdegårdarnas Riksförbund ställer sig bakom utredningens förslag.

15.3 En ny modell för uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen ska införas

Utredningens förslag att uppföljning och utvärdering fortsatt ska ske på tre olika nivåer men den externa oberoende utvärderingen ska bli mer regelbunden och mer omfattande än den hittills varit.

Bygdegårdarnas Riksförbund ställer sig bakom utredningens förslag.

15.4 Myndigheten för kulturanalys ska utvärdera effekterna av statens stöd till folkbildningen.

Bygdegårdarnas Riksförbund ställer sig bakom utredningens förslag.

15.5 IFAU ska genomföra utvärderingar inom folkhögskoleområdet.

Bygdegårdarnas Riksförbund ställer sig bakom utredningens förslag.

16.5.2 Förordningen om statsbidrag till folkbildningen bör utökas med ett demokrativillkor

Utredningen föreslår att ett likalydande demokrativillkor som regeringen föreslår i proposition 2023/24:119 för stöd ur Allmänna arvsfonden bör föras in i förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen.

Bygdegårdarnas Riksförbund

Bygdegårdarnas Riksförbund ställer sig bakom utredningens förslag. Det är rimligt att bidragsmottagare omfattas av samma demokrativillkor. Däremot är det viktigt att ha i åtanke att folkbildningens demokratiskapande även kan innebära att alternativa synsätt framförs och ventileras, men så länge som det svenska lagrummet definierar gränserna för folkbildningen så torde detta inte vara någon fara.

Detta ärende har beretts in om Bygdegårdarnas Riksförbund av verksamhetsutvecklare inom kultur och konst Stefan Löfgren. Förbundsstyrelsen har beslutat om remissvar vid styrelsemöte fredag 22 november 2022.

Mikael Larsson
Förbundsordförande

Kenneth Lundmark
Förbundschef